

★ ŠALEŠKI UPORNIK

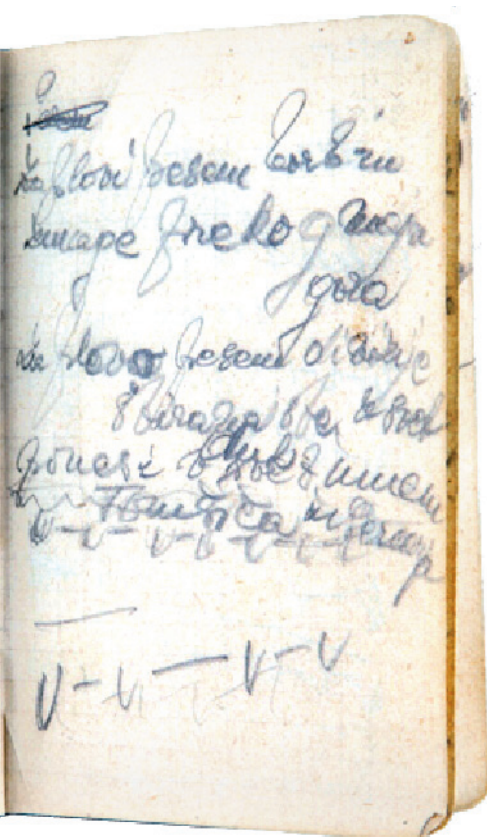
Šaleški upornik je interno glasilo območnega združenja ZB NOB Velenje, letnik XIII, številka 2, avgust 2015

PESEM XIV. DIVIZIJE

Zaplavi pesem borb in zmage preko gmajn, gora,
zaplavi pesem divizije Štirinajste v svet,
ponesi Tomšiča, dub Šercerja, dub Bračiča
Po vsej slovenski zemlji in prekali z njim srca.
»V borbo, Štirinajsta, juriš!«
naj se razlega prek sveta!
Dvignimo puške in naprej junaško
usi za komandantom v boj. Naprej!

Ko domovina vstane iz trpljenja in gorja,
takrat bo Štirinajsta zmagovito stopala,
takrat med prvimi bo stala v vrsti divizij,
ki so borile se za boljše in srečnejše dni.
»V borbo, Štirinajsta, juriš!«
naj se razlega prek sveta!
Dvignimo puške in naprej junaško
usi za komandantom v boj. Naprej!

Kajuhova
beležnica z
zapisom Pesmi
XIV. divizije

GRAŠKA GORA 2015

GORA JURIŠEV

„POD ZVEZDO SMO BILI MOČNEJŠI“

Graška gora, sobota, 22. avgusta 2015, ob 11:00

Nastopili bodo Moški pevski zbor iz Raven, godba veteranov Univerze za III. Življenjsko obdobje, mezzosopranistka Nataša L. Perovšek, program bo povezovala Karmen Grabant. Pozdravni nagovor bo imel Bojan Kontič, slavnostna govornica pa bo ministrica za obrambo RS Andreja Katič.

70. letnica podpisa nemške kapitulacije v Topolšici

Pred natanko sedemdesetimi leti je v Topolšici general Aleksander Loehr podpisal kapitulacijo nemških oboroženih sil za jugovzhodno Evropo. V spomin na ta dogodek je v Topolšici vsako leto proslava, ki pa žal še vedno ni državna. Letos, 9. maja ji je sicer po besedah Bojan Kontiča, dala pridih državnosti udeležba predsednika države. Slovesnost so skupaj organizirali Mestna občina Velenje, Občina Šoštanj, KS Topolšica, Muzej Velenje, Festival Velenje in ZB NOB Velenje. V zdraviliškem parku so v programu nastopili Pihalni orkester Zarja Šoštanj, Mešani pevski zbor Svoboda Šoštanj, Moški pevski zbor Ravne, Harmonikarski orkester Goličnik in ansambel Stil.

Direktorica Muzeja Velenje Mojca Ževart je spregovorila o prenovljeni spominski sobi nemške kapitulacije in o ohranjanju zgodovinskega spomin. O pomembnosti dogodka za šoštanjško občino pa je spregovoril župan občine Šoštanj Darko Menih. Predsednik ZB NOB Velenje Bojan Kontič pa je bil v

simbolov odpora in svobode – zlasti rdeče zvezde. Za razliko od našega predsednika je bil predsednik RS Borut Pahor veliko bolj spravljiv.

Bremena narodne pomiritve ne smemo prenesti na ramena naših otrok, kot starši

ta slovenskega policijskega orkestra položili cvetje k spominskemu obeležju, posvečenemu žrtvam fašizma iz Topolšice.

svojem nagovoru jassen in odločen – ve se, kdo je v drugi svetovni vojni zmagal, ve se, kdo je sodeloval z okupatorjem in zato ne smemo dovoliti potvarjanja zgodovine in zato člani organizacije tudi ne dajo svojih

ne smemo zastupljati naših otrok s sovražnim govorom.

Predsednik države Pahor, župana Menih in Kontič ter predsednica KS Topolšica Lipičnikova so ob koncu proslave ob zvokih kvarte-

ta slovenskega policijskega orkestra položili cvetje k spominskemu obeležju, posvečenemu žrtvam fašizma iz Topolšice. Cvetje so položili tudi predstavniki drugih veteranskih organizacij in predsednik krajevne organizacije ZB Topolšica.

Spomini na 2. svetovno vojno

Fanika Virbnik

Dogajalo se je v začetku leta 1944. Zgornjo Savinjsko dolino so večkrat napadli Nemci. Počutili so se ogrožene saj so bili na Dobrovrljah-Čreti in mozirskih planinah povsod partizani. Največ se je zadrževala Šlandrova brigada.

Moj oče je bil v njej od januarja 1944. Jaz sem bila stara pet let. Stanovali smo v Nazarjah. Mama je bila visoko noseča. Brat se je rodil v aprilu 1944. Med tem časom je mama dobila obvestilo, da nas bodo izselili na Rab.

Opozorilo je vzela resno. Vzela je koš, ga obložila z odejo in položila vanj enomesečnega dojenčka, mojega bratca, koš na ramo, mene za roko in smo šli na Ljubno, gor na Ter k stari mami.

Tam je bila doma moja mama. Skrivali smo se pred Nemci. Velikokrat smo bili v bunkerju, drugič v hiši, odvisno od situacije. Hajke so se godile kar naprej. V bunkerju so nam zavezali usta, da nas ne bi slišali Nemci.

Neko nedeljo je bilo okrog kmetije polno Nemcev in vermanov. Vermani so govorili slovensko. Še zdaj slišim, kako so vpili, kje so možje. Samo star ata je bil (80 let). Najbolj so ustražovali svakinjo (tamlado) moje mame in ji grozili, da jo bodo ustrelili. Teta je vsakokrat rekla ustrelji, jaz ne grem nikamor in tudi ne vem kje je moj mož.

Še vedno mi je pred očmi pištola, ki jo je nameril v teto. Počil jo je vpricho nas vseh. Teta je obležala, kljub temu so jo težko ranjeno naložili na gare in peljali na Ljubno.

Jaz sem se oklepala mame in

jokala, verman je bil razkačen, zagrabil je mene in mojo sestrično in naju vrgel na peč. Moj bratec in sestrič pa sta ležala v zibelki.

Tako smo ostali štirje otroci brez mam. Teto so pokopali na Ljubnem, mamo so odpeljali v Rogaško Slatino kopat strelske jarke in nato v celjski pisker, kjer je ostala šest mesecev.

Partizani so jo rešili dva dni pred bombardiranjem celjskega piskra.

Ko smo prišli nazaj v Nazarje je bilo naše stanovanje čisto izropano. Bili smo brez hrane, brez vsega.

Po enem letu smo zvedeli, da je oče padel na Vranskem kot borec Šlandrove brigade. Ja, bili smo sirote.

To je delček mojih spominov.

Fanika VIRBNIK

Anica Cokan

Rojena 3.7.1935, sestra dveh padlih bratov partizanov, Ivana in Franca Jelen iz Studenc pri Žalcu.

Imenovali so nas partizanska družina Brezovška. Stara sem bila sedem let, ko je nekega dne moja mama šla v Celje po opravkih in zagledala velik rdeč plakat, na katerem so bila zapisana imena ustreljenih talcev 8. junija 1942 v Mariboru. Med njimi je bilo zapisano ime mojega brata in njenega sina Johan Jelen. Čez nekaj dni so k nam domov v Stu-

dence prišli Nemci (gestapovci) po ukazu Lurkerjevega štaba. Ukazali so, da naj hišo zaklene-mo in naj gremo z njimi.

Bili smo enajstčlanska družina Brezovška. Pripeljali so nas v Celje v okoliško šolo. Ležali smo na nepogrnjeni slami v zelo tesnem ležišču en teden. Vsak dan smo imeli zasliševanje in neprimerno hrano. Tukaj so ločevali otroke od staršev. Otroke so napotili v nemški zavod, starše pa v Dachau. V pomanjkanju dokazov, pa smo bili odpuščeni domov v velikem strahu.

Napisano ime talca Ivana Jelen je v Grazu v Avstriji na veličastnem spomeniku. Drugi brat Franc Jelen, star 18 let, pa

je moral v nemško vojsko. Šest mesecev je služil nemški vojski, nato pa je iz Nemčije ušel. Na vlaku se je skrival pod sedeži in tako varno prišel domov. Takoj se je javil partizanom. Leta 1944 je bil v Bračičevi brigadi, njegov komandant pa je bil Milenko Knežević. Nahajali so se v Špitaliču, kjer je bila huda borba. 17. januarja 1945 pa je padel. Pokopan je v skupni grobnici pri Kartuziji v Špitaliču. Udeležujemo se vsakoletne proslave 27. Aprila na Tovstem vrhu pri Špitaliču. Te grozote ne smemo nikoli pozabiti!

Anica COKAN

Franc Krt

Še danes upokojeni serviser kmetijske mehanizacije biva v domu upokojencev na Polzeli.

Franc Krt, po domače Županov Franc iz Andraža nad Polzelo je bil premlad, da bi ga mobilizirali. Se pa kot odraščajoč fant zelo dobro spomni nekaterih medvojnih dogodkov.

Zelo dobro se spomni padca ameriškega bombnika na Jožefovo 1944 leta in tudi veliko dogodkov povezanih s tem.

V dneh okrog 1. maja 1945 je bila na območju Andraža Tomšičeva brigada. Bil je pri maši v domači cerkvi, ko je maševal partizanski župnik Jože Lampret. V teh dneh so ga poveljniki Tomšičeve brigade zadolžili, da skupaj z nekaj domačini "pobira" hrano za partizane. V odhajanju so jim naročili, naj jo s konjsko vprego pripeljejo na območje Starega Velenja.

Po vrnitvi je bil že naslednje dni Andraž preplavljen z umikajočimi se ustaši, domobranci in drugimi, ki so bežali pred Narodnoosvobodilno vojsko. Ženske so prale in čistile obleko, trebili so uši. Pri mnogih hišah so prosili za hrano, za mleko za otroke, prodajali, če je kdo hotel kaj kupiti. Tudi Franc je kupil za čisto majhen denar lepo kolo. Pri njih je en ustaš umrl. Pokopali so ga na andraškem pokopališču.

Naslednjega dne je partizanski poveljnik zbral več Andražanov-fantov, šli so v smer Paka in naprej proti Hudi luknji. Tam so morali pokopavati mrtve, tudi trupla poginulih živali. Ni zmogel, neznosni smrad, nepojmljiva količina trupel, zato je pobegnil domov.

N.N.

Velik arhitekt in velik fašist

Nekateri se trudijo, da bi ob 150-letnici rojstva velikega arhitekta Maksa - Massima Fabianija, ustvarili mit o njem kot največjem Slovencu. Lahko se potrudijo svetu razložiti, da je bil največji arhitekt Avstro-Ogrske, lahko Kraljevine Italije, Evrope, lahko celega sveta. To s »Slovencem« pa bo do njega nesramno in ob upoštevanju dejstev, velika laž!

Že njegov oče je priimek Fabjan spreminil v Fabiani. Max se je tik pred razpadom Avstro-Ogrske že oklical za Italijana, v kar se je prelevil iz Avstrijca in ne iz Slovenca. Za Slovenca se ni opredelil nikdar, ker bi od tega imel bolj malo. Namesto povratka na Dunaj, kamor so ga vabili, da bi ponovno prevzel profesuro, se je raje udingal novi italijanski okupacijski oblasti. Takoj je začel delati za njih in imel velike ambicije. Postal bi lahko vsaj tako pomemben dvorni arhitekt, kot je bil na Dunaju. Se pa to v večji meri ni zgodilo, ker Italijani niso posebej cenili pre-

stopnikov in tudi zaupali jim niso povsem.

Da Massima Fabiania ne velja zmerjati s Slovencem, kaže njegov lastnorčno napisan dokument ob prevzemu položaja župana v občini Štanjel. Iz dokumenta se lahko prebere, da je vstopil v Fašistično stranko 15. maja 1921, torej več kot poldrugo leto pred prihodom fašizma na oblast. To pomeni, da je bil med prvimi fašisti!!! Postal je fašist, ko se ni mogel še nihče izgovarjati na »nujo«, saj je bila na oblasti demokratično izvoljena koalicijska vlada. V dokumentu še zapiše, da je bil »capo squadra«. Torej poveljnik škvadrstov; enote fašistične milice. Za župana so ga imenovala fašistične oblasti kot italianissima in pomembnega fašista in ne kot uglednega arhitekta.

Če boste prebrali dokumente, boste lahko prebrali, da so mu fašistične oblasti popolnoma zaupale, le obveščevalna služba je namignila, da je lahko kot avstrijakant nezanesljiv.

Za župana ni bil izvoljen. Bil je imenovan in službo opravljal od pozne jeseni 1935 do konca druge vojne leta 1945. Zamenjali ga niso niti Nemci.

V fašiste in škvadrste (oborožena milica fašistične stranke, ki je pobijala, požigala, pretepala, nalivala ljudi z ricinusovim in motornim oljem.... mimo vseh zakonov!) je vstopil manj kot 10 mesecev po tem, ko so škvadrsti v Trstu požgali Narodni dom - Hotel Balkan in zagrešili tudi uboj in umor (13. 7. 1920). Narodni dom je sprojektiral prav on, Max-Massimo Fabiani.

Danes je v Sloveniji vse mogoče. Kolaboracija je vrednota in tudi antislovenec lahko postane največji Slovenec. Veliko grenkih so nam poklonili v zadnjih letih in ta bi bila samo še ena vrh tega kupa.

Damjan GRMEK

Devetdeset let Marije Kumar

3. februarja 2015 je svoj 90 rojstni dan praznovala naša članica Marija Kumar.

Marija je bila rojena 3. februarja 1925 v vasi Mali Dol pri Vojniku, kjer je vse tja do pričetka druge svetovne vojne preživljala svoja mladostniška leta. 22. avgusta 1941 je bila njena petčlanska družina preseljena v taborišče Rajhenburg, nekaj dni kasneje pa so Nemci vso družino preselili v Požego v Srbiji. Tam so dobili eno staro hišo v vasi Stara Marča, kjer so prebivali vse tja do konca vojne.

Tako kot vsa takratna zavedna mladina, se je bila tudi Marija vključila v NOP. Po končani vojni, 18. avgusta 1945 se je z družino vrnila nazaj v domači kraj. Med tem časom se je tudi naučila šivanja, tako, da si je prislužila kakšen dinar. Seveda pa to ni bilo dovolj za preživetje, zato se je zaposlila v domu ostarelih

kot kuharica. Leta 1965 sta se z možem preselila v Velenje. Leta 1985 ji je umrl mož in od takrat naprej se sama, kot invalidska

upokojenka z majhno pokojnino prebija skozi življenje.

Vedno je vesela in dobre volje in se veseli vsakega obiska, zato ji zaželimo veliko zdravja z željo, da takšna naj tudi ostane.

V članstvo ZB NOB je bila sprejeta leta 1949 v Celju, leta 1965 pa se je prepisala v našo organizacijo ZB Desni breg.

Kajuhove zbrane pesmi

Ob sedemdesetletnici zmage na fašizmom je Knjižnica Velenje izdala knjigo Kajuhove zbrane pesmi, v kateri so prvič doslej objavljene vse Kajuhove pesmi, ki so bile doslej znane oziroma najdene. V knjigi, ki jo je zelo lepo oblikoval Stane Hafner, je tako objavljenih 151 pesmi. Na začetku knjige je kratek urednikov uvod, ob koncu pa najnujnejše opombe in kratek oris življenja našega velikega rojaka Karla Destovnik-Kajuha.

Ker je bil namen založnika Kajuha (spet) približati ljudem, je knjiga izšla kar v 2500 izvodih, in njena cena – 8,5 evra – je zelo sprejemljiva. Knjigo lahko kupite tudi v vseh enotah Knjižnice Velenje.

Redna letna skupščina Združenja bocev za vrednote NOB Velenje za obdobje junij 2014 – junij 2015

V torek, 16. 06. 2015 smo se v sejni dvorani MO Velenje zbrali delegati borčevske organizacije, da ocenimo opravljeno delo v času med junijem 2014 in junijem 2015.

Po pozdravnem nagovoru sekretarke združenja Marjane KOREN smo izvolili delovno predsedstvo, katerega je vodil podpredsednik združenja Franc ŽERDIN, ter vse ostale potrebne organe. Poročilo o delu združenja je v imenu opravičeno odsotnega predsednika združenja Bojana KONTIČA podala sekretarka združenja Marjana KOREN in nadaljevala kar z predstavitvijo finančnega poročila. Predsednik Nadzornega odbora Jože MELANŠEK je podal poročilo nadzornega odbora, Fadil KRUPIC poročilo komisije za spomeniško varstvo, Lojzka RIHTARŠIČ pa poročilo verifikacijske komisije. Skupščine se je udeležilo 82% delegatov, tako da je lahko skupščina veljavno odločala. Vse predlagane sklepe smo sprejemali soglasno in z aplavzom.

Nekaj poudarkov iz posameznih poročil:

- V preteklem letu je bilo opravljenega zelo veliko dela,
- Organiziralo se je veliko proslav in srečanj, katera so bila vsa odlično organizirana in zelo dobro obiskana.
- Obeležili smo 71. obletnico prihoda legendarne XIV. udarne divizije na Štajersko
- Sodelovali smo pri pripravi svečanosti ob 70. obletnici podpisa kapitulacije nemške vojske za JV Evropo v

Topolšici ter 70. obletnici zmage nad fašizmom.

- Krajevni odbori po KS in MČ dobro delujejo, za kar gre velika zahvala posameznim predsednikom in sekretarjem ter njihovim upravnim odborom,
- V vodstvih nekaterih KO pa imamo kadrovske težave zaradi bolezni in starosti.
- Uspešno so kadrovske težave rešili v KO Topolšica po smrti njihovega predsednika.
- Obnovilo se je več spomenikov in obeležij: v Osreških pečeh, Pesju, Jakcu, Kavčah in Zavodnjah nad Šoštanjem.
- Zelo zaskrbljujoče je upadanje članstva (zaradi starosti je prisotna velika umrljivost, ni pa podmladka), zato bo v naslednjem obdobju potrebno veliko dela opraviti na pomlajevanju.
- Na dan 31.12.2014 je bilo včlanjenih v območno ZB NOB Velenje 1130 članov in članic.
- Naše glasilo Šaleški upornik je zelo dobro bran in vedno več naših članov piše vanj

Kljub krizi, katera ni zaobšla tudi naše organizacije, smo poslovali zelo dobro in nekaj denarja privarčevali tudi za aktivnosti v letošnjem letu.

V razpravah je nato sodelovalo več delegatov in delegatov skupščine, ki so izrazili pohvalo In zahvalo vodstvu ZB NOB Velenje za zelo dobro in uspešno delo. Izpostavljeno

je bilo zaskrbljujoče kadrovsko vprašanje – pomlajevanje organizacije, čeravno se vse več mladih udeležuje naših proslav in svečanosti. Ravno tako bo potrebno razmisliti o nekem organizacijskem odboru za obeležbo podpisa kapitulacije v Topolšici, da ne bo v bodoče prihajalo do nesoglasij pri organizaciji svečanosti. Pri vpisu spomenikov in obeležij v zemljiško knjigo prihaja do težav, ki so povezane z lastnino. Lastniki nepremičnin morajo namreč del nepremičnine (stena, meter zemlje,...) podariti organizaciji, da se ta lahko vpiše nanjo.

Okvirni program dela za drugo polovico leta 2015 in prvo polovico leta 2016 je povzel predsedujoči skupščine Franc ŽERDIN. Podrobno je predstavil še letošnje 29. Tradicionalno srečanje na Graški gori, ki bo 22.08.2015 ob 11,00 uri.

Slavko HUDARIN je predstavil novo spletno stran območnega ZB NOB Velenje, kjer je naša organizacija zelo lepo in transparentno predstavljena. Potrebno pa jo bo dopolniti še z raznimi podatki, za kar bodo zadolženi predsedniki in sekretarji po posameznih KO. V ta namen se bo tudi pripravila predstavitev portala in izvedlo nekakšno izobraževanje, da bo vnašanje podatkov in dogodkov s strani posameznikov razumljivo in izvedljivo. Poskušali bomo opisati tudi vse večje dogodke polpretekle zgodovine v našem okolju, tako da bodo dosegljivi našim zanamcem

**Podpredsednik ZB NOB Velenje:
Bojan VOH**

71. obletnica pohoda 14. divizije v Cirkovcah

V počastitev pohoda 14. Divizije na Štajersko, smo tudi v Cirkovcah pripravili krajšo spominsko slovesnost v petek 20. Februarja ob 17. uri. Organizatorji proslave so bili Združenje borcev za vrednote NOB Velenje,

KO ZB Škale in KS Cirkovce.

V kulturnem programu so sodelovali učenci podružnične šole z lepim recitalom partizanskih pesmi, oktet iz Doliča z ubranim petjem in člani ansambla Aubrecht. S svojo

udeležbo je program popestrila tudi Šaleška konjenica.

K svečanosti sta prispevala tudi govornika, predsednica KS Cirkovce Brigita Verboten in podpredsednik ZB NOB Velenje tovariš Bojan Voh. Proslave pred spominsko ploščo na osnovni šoli v Cirkovcah, so se udeležili predstavniki MO Velenje in Združenja borcev za vrednote NOB Velenje, ter člani veteranov vojne za Slovenijo.

Kljub mrzlemu vremenu pa se je svečanosti udeležilo veliko članov ZB NOB Škale in krajanje iz Cirkovc. Vsem se zahvaljujemo, da ste se poklonili spominu na pohod 14. Divizije.

Odbor KO ZB Škale

Nekaj besed o ukradenih otrocih

Ker se bolj malo ve kaj so ukradeni otroci, želim o teh napisati nekaj besed.

Precej vem o njih še iz časov pred vojno – predno so prišli Nemci v naše kraje. Med temi otroki je bila tudi moja žena Angela Kumer. Angela izhaja iz kmečke družine Medved (stari Poštajner) iz Raven pri Šoštanj, kot četrti najmlajši otrok, rojena leta 1930. Otroci iz okoliške soseske smo se pričeli shajati pri njih, ker so imeli primeren kozolec, starši pa so bili razumljivi tudi do drugih otrok. Izpod kozolca smo spravili vse voze in drugo kmečko orodje in smo pridobili kar precejšen prostor za razne otroške igre. Od nje brata sta bila starejša in sta znala organizirati razne igre po skupinah in starostih otrok; razne špane, kuglanje, starejši pa so tudi kartali.

Spomnim se, ko je njen brat Viktor star 20 let pričel izostajati od teh iger. Pridružil se je aktivistom OF iz Raven in okolice, občasno pa je delal v Ravenski tesarski skupini razna ostrešja in lesene objekte. Moral bi biti v nemški vojski, zato so ga tudi večkrat klicali v Šoštanj na ne vem kakšne razgovore, bil je tudi zaprt po nekaj dni. Tiste čase so se pričeli pojavljati tudi nemški ovaduhi, zato so se pričele kar množične aretacije teh aktivistov iz Raven in okolice. Prvi so bili Škrubovi, Friškovčevi, Vigantovi ter posamezniki, ki jih ne bom več našteval saj ne vem pravi vrstni red. prišli so tudi po brata Viktorja, ga odpeljali v Celje v Stari pisker, kjer je bil po nekaj dneh ustreljen kot

talec. Tiste čase so tudi pričeli izseljevati cele družine imenovane "banditske". 4. avgusta 1942 so prišli po Medvedovo družino: starša, brata Franca ter sestri Pepco in Angelo. Odpeljani so bili v Celje, zbirno mesto je bilo v okoliški šoli, zbrali so več družin, kjer so ločili starejše in otroke. Starejše so odpeljali v večini v koncentracijsko taborišče Auschwitz, kjer so kar kmalu pričeli umirati in izginjati; najprej Angelina starša, potem še brat Franc. Otroke so pozneje odpeljali v otroška taborišča Frongasten, Himmelberg, Saldenburg, Kastel. Tu so jih premeščali tudi po drugih lagerjih. Zaradi nemške dosledno-

sti so s sestro bile obveščene o smrti staršev in brata, tja so dobile tudi poslovilno pismo brata Viktorja napisano v Starem piskru.

Na postavljenem spomeniku v Grazu je napisan tudi Viktor, kamor so pripeljali več talcev ustreljenih po raznih krajih.

Mi vaščani o tem, kje so ti otroci nismo vedeli nič, dokler ni prišel iz obiska pri njih v taborišču Konečnikov Jože doma iz Šmihela, ki je bil mežnar v farni cerkvi v Družmirju. Med otroki iz vse fare je bil poznan, ker je

med njih delil ostanke hostij, ki jih je pripravljval za potrebe cerkve. Bil je zelo iznajdljiv in pogumen, da se je odločil za takšen obisk. Med otroki jih je bilo tudi precej iz Šmihela. S seboj je vzel še sosedovo Angelo Meh, ki je bila že aktivistka v Ravnah. Povedala sta, da so otroci živi in zdravi, da imajo tudi občasno šolo, razne igre in delo po okoliških kmetijah. Starejši so hodili na delo v razne delavnice, tako da tudi Angela občasno ni bila skupaj s sestro Pepco.

Znano mi je tudi kako je bilo pri njih doma po izselitvi družine. Nemci so začasno nase-lili druge ljudi. Tu je bil, ne vem ali slučajno,

ker ni bil nič v sorodu, Medved Franc z družino iz Metleč. Bil je kar v redu začasni gospodar, saj je vedel, da bo moral po prihodu domačih kam drugam. Imel je konja, ki ga je nam rade volje posojal za razne prevoze vsega potrebnega pri hiši.

Po prihodu osvoboditeljev Angležev do teh otroških taborišč bi lahko otroci šli takoj domov, vendar niso vedeli kam, pa tudi proge so bile vse porušene in ceste uničene. Ostali so še nekaj časa, da so uredili poveza-

ve do Celja, do konca julija 1945, nato so iskali naprej veze proti svojemu kraju. Angela in Pepca sta vedeli kje sta doma, vendar je bil njun dom zaseden. Začasno so bivale pri stari mami kar v bližini. Po posredovanju sosedov in vplivnih mož so le prišle v svojo popolnoma prazno hišo. Začeli sta popolnoma iz nič, gospodarjenje brez vsakega orodja in nobenega znanja s kmečkim delom, tudi za ustvarjanje svoje družine so bile še premlade.

Pozneje so se dogovorile, da starejša sestra Pepca prevzame imetje, Angela pa se je zaposlila v Vošnjakovi tovarni, saj je bila njihova sosedka.

Da so bile razne težave že po vojni povem samo to, da ni bilo še nobenih pravil o udeležencih vojne in NOV. Ko se je leta 1949 sprejemal pravilnik o statutu udeležencev in vpis v članstvo ZB NOV se še ni vedelo ali se sprejmejo tudi ti ukradeni

otroci. Saj resnično niso bili aktivni udeleženci vendar niso bili ob strani. Če vemo koliko gorja in strahu so preživeli zaradi vojne niso pa bili nič krivi. Bili so samo svojci teh družin, ki so jih okupatorji hoteli uničiti.

V Ravnah je bilo teh prizadetih otrok kar nekaj, sedaj zapisani med člane ZB NOB še samo Tajnik Ludvik, Kumer Angela, Andrej Ivan in Tajnik Jožica, ki je bila izseljena skupaj z družino ter so bili med vso vojno skupaj. Vse to sem zapisal, ker je Angela moja žena že 61 let.

Ivan Kumer

Jožefa OREŠNIK rojena 25.03.1935, umrla 30.01.2015

Njena mlada leta so bila zaznamovana z hudimi časi vojn, saj je otroštvo preživljala v posebej izpostavljenem kraju Gorenja in Skorna. Kot otrok ni sodelovala neposredno v odporu, vendar ji je bila vsajena zavest pripadnosti NOB, zato se je pred leti vključila v krajevno organizacijo ZZB-ja vrednote NOB.

Bila je aktivna sodelavka in cenjena članica.

Anka FRICELJ, rojena 10.07.1932, umrla 03.03.2015

Rodila se je v Sv. Lenartu nad Škofjo Loko. Šolo je opravila na nižji gimnaziji.

Izhajala je iz zavedne slovenske družine in se v času druge svetovne vojne vključila še kot otrok v partizane in bila hrabra kurirka. Bila je članica Krajevne organizacije ZB NOB Levi breg, kjer je bila tudi veliko let

sekretarka Krajevne organizacije. Bila je velika pripadnica vrednot NOB in se je tudi redno udeleževala vseh prireditev in proslav v naši občini.

Stane KOVAČ, rojen 03.05.1950, umrl 27.01.2015

Bil je eden mlajših članov naše Krajevne organizacije ZB NOB Škale. Pridružil se nam je leta 2012. Bil je član mnogih organizacij v Krajevni skupnosti Škale – Hrastovec. Bil je zaveden član naše skupnosti in zagovornik pridobitev NOB.

Ciril DRAGAR, rojen 29.01.1928, umrl 26.12.2014

Njegova življenjska pot je pričela teči na gradu Turnu. Bil je prvorojenec zakoncev Urške in Jakoba Dragar. Ciril je pričakal pričetek druge svetovne vojne kot trinajstletni fant. Izgnan je bil v Nemčijo, kjer je do šestnajstega leta delal v delovnem taborišču. Tu se je tudi izučil za strugarja. Že v delovnem taborišču je spoznal krutost tretjega rajha. Zato je ob prihodu na dopust, preko vez poiskal možnost, da se pridruži našim partizanskim odredom. S soborci XIV. divizije je izobil in dočkal dokončno zmago nad fašizmom. Za požrtvovalnost je dobil več medalj, prejel pa je tudi Medaljo dela s srebrnim vencem.

Še posebno aktiven je bil v Krajevni organizaciji ZB Škale. Kar 21 let je na prireditvah in proslavah nosil prapor naše organizacije.

Helena ŽEVART, rojena 04.04.1914, umrla 08.04.2015.

Otroška leta je preživljala v Velenju. Bila je sedma od osmih otrok v družini Povh. Po končani osnovni šoli, ki jo je obiskovala v Velenju, se je zaposlila pri trgovcu in gostilničarju Simonu Blatniku v stari vasi v Velenju. Leta 1941 se je aktivno vključila v NOB, kjer je bila obveščevalka in oskrbovalka na območju Šaleške in Mislinjske doline pod tajnim imenom Vijolica, pozneje je tudi sodelovala z borci XIV. divizije vse tja do leta 1945. Po končani vojni je bila vsestransko aktivna, saj je bila vključena v razna društva, tako je bila od samega začetka tudi članica borčevske organizacije ZB- desnega brega.

Pismo bralke

Že kar nekaj let sem redna udeleženka na srečanjih in proslavah na Čreti, na Menini, na Graški Gori in še kje. Vedno znova se srečam veselim in vedno znova me prevzamejo čustva ponosa in nostalgije, ko ob zvokih partizanske koračnice prihajajo na prizorišče praporščaki s prapori, vedno znova z navdušenjem prepevam partizanske pesmi ob nastopih pevskega zbora ali godbe na pihala.

Graška Gora je bila glede petja do pred dveh let svetla izjema, saj smo prepevali partizanske pesmi tudi po končanem uradnem delu. S petjem je pričela zborovodkinja nastopajočega zbora, popolnoma spontano in vsi zbrani pod šotorom smo ji z navdušenjem sledili. Že dve leti tega ni več in to pogrešamo.

Takoj po uradnem delu začne "nabijati" narodno zabavni ansambel, kar ni primerno. Dovolite nam, da se iz "naših" časov v miru povrnemo v ta svet, za nas boleč in poln razočaranj. Le 20 minut presledka, pa bo dovolj.

Ob tej priliki bi se rada zahvalila za vse delo, ki ga vlagate v organizacijo proslav in vso skrb, ki jo posvečate ohranjanju spominov na čase, ki ne bi smeli biti nikoli pozabljeni.

Tovariš Kontič, vaš govor v lanskem letu je bil izjemen in ga še dolgo ne bomo pozabili.

Jelka Marovt

Iz govora Bojana Vohta na proslavi v Podgorju

Ne sramujmo se naše partizanske borbe za svobodo, za slovensko zemljo, jezik in kulturo, da bi vsi Slovenci živeli v eni skupni državi. saj je vse preveč naših zavednih ljudi dalo svoja življenja in svoje premoženje za te sanje in ideale – to pa je največ, kar lahko nekdo da. Ne pozabimo tega.

Nocoj bo ...

Nocoj bo pri meni lepó,
nocoj bo pri meni pogreb,
veselo bo v mojem kvartirju,
kot ni še nikoli biló ...
Vse misli bom svoje zagrebel
nocoj,
vse tiste mračnjaške predsodke.

Kajuh

Na vseh svetih

Ne bom žebrel molitev svetih,
ne bom prižigal svečk na grobih
in pesmi pel ne bom žalobnih,
solzá ne bo na mojih licih.

Kajuh

POD ZVEZDO SMO BILI MOČNEJŠI / GRAŠKA GORA – GORA JURIŠEV 2015

29. spominsko srečanje borcev, planincev in članov veteranskih združenj ob 70. obletnici konca druge svetovne vojne in podpisa delne nemške kapitulacije v Topolšici ter 140-letnici premogovništva v Velenju

Vozni red avtobusov za prevoz na Graško Goro v soboto, 22. 8. 2015

Avtobus št. 1

Odhod iz avtobusne postaje v Velenju ob 7.00 uri v Velunjski graben do TONETA. Ta avtobus je za pohodnike po delu poti XIV. divizije.

Po opravljenem prevozu v Velunjski graben bo avtobus št. 1 od 9. ure dalje, sprejemal udeležence proslave na avtobusni postaji v Velenju in nato v smeri Graške gore na avtobusnih postajah pri pošti, tržnici, rondoju in v Škalah.

Avtobus št. 2

Odhod ob 9.00 uri iz Topolšice (pri gasilskem domu) proti Šoštanju na avtobusno postajo, ob 9.15 proti Skornemu do gostišča Acman, približno ob 9.20 uri nadaljuje pot proti Paški vasi in Šmartnemu ob Paki. Približno ob 9.45 uri odpelje nazaj proti Pesju, od tu pa ob 10.00 uri do avtobusne postaje Velenje in proti Graški gori. Udeležence proslave sprejema na avtobus na vseh vmesnih avtobusnih postajah.

Avtobus št. 3

Odhod ob 8.15 uri izpred glasbene šole Velenje proti Graški Gori. Po prihodu na Graško goro gre avtobus št. 3 nazaj v Gaberke, Ravne in Šoštanj na avtobusno postajo in nadaljuje pot proti

Pesju, avtobusni postaji Velenje, tržnici in Graški Gori.

Avtobus št. 4

Odhod ob 9.00 uri iz Šentilja od gostilne Pirh v Kavče na avtobusno postajo pri Hrvatu, nato proti Podkrajju, mimo pokopališča do AP v Pesju pri banki. Odhod iz Pesja ob 9.30 uri do avtobusne postaje Velenje, od koder bo nadaljeval pot proti Graški gori ob 9.45 uri. Udeležence proslave sprejema na vseh avtobusnih postajah.

Avtobus št. 5

Odhod ob 9.00 uri iz Pake (pri gostilni Kovač), v Šalek in na Gorico do obračališča za avtobuse. Približno ob 9.30 uri nadaljuje pot proti Velenju, mimo pošte, tržnice, rondoja proti Graški gori (potnike sprejema na vseh vmesnih avtobusnih postajah).

Po končani prireditvi bodo avtobusi vozili udeležence proti domu po naslednjemu razporedu:

- **Prvi avtobus ob 14.00 uri;**
- **drugi avtobus ob 14.30 uri;**
- **tretji avtobus ob 15.00 uri**
- **četrti avtobus ob 15.30 uri;**
- **peti avtobus ob 16.00 uri.**

Pozdrav borkam in borcem!

*Lepo je videti vas spet,
saj ta svet zdaj je že za znoret.
Kako je lepo videti vas v stroju,
pa da zmeraj ste vsi na broju.
Naj vedno za vas velja,
da borba buda je pred vami bila.
Kje bi zdaj mlajši mi bili,
če bi se vi ne borili vsi.
Naj mlajšim to naj bo v pomini,
starejšim pa v slab spomin.
Borba bila je res buda,
zato bilo je potrebno veliko truda.
Koliko trpljenja in gorja ste morali pretrpet,
da zdaj na tem svetu bilo bi nam bolje za živeti.
Naj vedno in povsod velja,
da partizanska beseda častna je bila.
Veliko sveta ste prebodili,
a Švabe za vedno iz lepe Slovenije prepodili!
Nikoli niste omabovali,
le belčke in kratkosrajčnike ste iz lukenj ven pregnali.
Kaj vse je bilo treba žrtvovati
in za to domovino življenja dati.
Če kdaj bilo je kaj narobe,
pa spet drugič prikazovale so se vam tegobe.
Velikokrat bili ste žejni, bosi in pa lačni,
da le boljši bi bili ti časi in drugačni.
Velikokrat so Švabi jezo in bes nad vami trosili,
a vi ste jih vedno z besedo "na juriš" napodili.
Bilo je težko biti "partizan",
a to so dejanja, ki so sveta še dan današnj dan.
Zato ne omabujte in ne obupujte,
za vedno s časom naprej tekajte.
Nikoli se niste za "besedo" predali,
samo da bi mi danes lahko bolj mirno spali.
Zato svetlo sonce vam naj sveti vedno in povsod
in rdeča zvezda naj vam kaže pravo pot.
Vedno v srcu boste bogati,
ko se boste zavedli, kaj vse ste morali za nas dati.
Zato le na zdravje en glažek ga zdaj spijmo vsi
in pozabimo na težave današnjih dni.*

Smrt fašizmu in svoboda narodu!

Franc Bitenc Frenk

★ ŠALEŠKI UPORNIK

Uredništvo glasila Šaleški upornik iz številke v številko sprejema vse več vaših prispevkov. To nas zelo veseli, saj s tem dokazujete, da je glasilo postalo zelo brano čtivo in tako je tudi prav. Dokazuje tudi, da naše Krajevne organizacije dobro delajo. Z vsem tem pa se je povečal obseg dela pri prepisovanju vaših

prispevkov, zato smo se odločili, da vas zaprosimo za sledeče: Vse tiste, ki imajo možnost pošiljanja prispevkov po elektronski pošti prosimo, da jih pošiljajo na sledeči naslov: borci@velenje.si;

Seveda pa bomo vaše prispevke še vedno sprejemali tako kot doslej strojepisni ali ročno pisani obliki.

Vsakega vašega prispevka se veselimo, saj to je glasilo vseh nas in z vašim pisanjem, drage borke in borci skrbite, da se mlajši rod seznanja z vašim trpljenjem med NOB in da zgodovina ostane zapisana in ne zamre.

Šaleški upornik, interno glasilo območnega združenja ZB NOB Velenje

Uredniški odbor: Marjana KOREN, Bojan VOH, Jože DRAČKO, Ivo STROPNIK, Vlado VRBIČ (urednik)

Naslov uredništva: Združenje borcev za vrednote NOB, Kopalniška 3, 3320 Velenje, naklada: 1300 izvodov Tisk: Gorenje IPC